

Diaris i memòries de la Guerra Civil*

Memòries de 1935 fins al retorn a Catalunya

(...) Així va arribar el 19 de juliol. Jo acabava d'instal·lar-me a l'hotel del Gambo a la platja d'Empúries, amb el propòsit de passar-hi una part de l'estiu. A l'hotel, hi estiuejaven també la família Guarro, els Tizón, Manuel Rocamora, Lluís Font i potser altres persones que no recordo. A Cadaqués, el gran poeta Federico García Lorca passava temporada amb la família Dalí. En Bosch i Gimpera, catedràtic d'història antiga, i rector de la Universitat de Barcelona, anava i venia sovint de Barcelona a les excavacions d'Empúries. Passava alguna estona a cal Gambo i a ell vaig confiar el primer missatge tranquil·litzador per als meus pares en esclatar el moviment subversiu i restar isolada a l'Escala.

Tots els pensionistes del Gambo, així com milers i milers de pacífics ciutadans amants del mar i dels llocs bonics de la nostra Costa Brava, vivíem en plena mandra i folgança estiuenca amb el pensament egoïstament allunyat de la política, quan ens va sorprendre el primer esclat de la guerra civil.

El dia 19 al matí, a Empúries no sabien res. El primer crit d'alarma el va donar el mateix Gambo en assabentar-se per un propi enviat a corre-cuita, que un gran tiberi que s'havia de celebrar al seu hotel aquell migdia, restava suspès a causa de les especials circumstàncies. De moment, el Gambo encara tenia esma de protestar amb força renecs i propòsits injuriosos contra aquells que s'havien desdit de l'àpat, els quals, exaltat com estava i a fe de bon empordanès, qualificava de "titelles" i "acollonits". Però el

AURORA BERTRANA (1982 - 1974)

L'escriptora Aurora Bertrana Salazar, filla del també escriptor Prudenci Bertrana, va viure els primers dies de la Guerra Civil a l'hotel Empúries de l'Escala, on estava de vacances.

El 1933 s'havia presentat com a candidata a les eleccions al Congrés de la República per ERC. No sortí elegida i abandonà l'activitat política. El 1936 es convertí en redactora en cap de *Companya*, revista femenina del PSUC.

El 1939 s'exilià a França, on residí fins que el 1949 obtingué el permís per tornar a Catalunya.

Una de les seves novel·les, *Vent de Grop*, escrita l'any 1967, transcorre a l'Escala. Narra l'aventura entre un jove pescador i una turista estrangera, fins al punt que l'escalenc ho abandona tot per marxar amb la noia. Aquesta novel·la va ser portada al cinema amb el títol *La larga agonía de los peces fuera del agua*, protagonitzada per un jove i molt jove Joan Manuel Serrat.

Gambo no sospitava la magnitud dels fets que prejutjava.

Cada hora d'aquell lluminós matí de diumenge, que tants i tants despreocupats ciutadans havien pensat a dedicar a esbarjoses forades o banys de mar, a reunions familiars, ens portava notícies més i més alarmants dels esdeveniments bèl·lics de l'aixecament militar.

L'aparell de ràdio, davant el qual ens havíem aplegat tots els hostes del Gambo, ens donava la mesura de la gravetat de la situació. Les notícies eren esglaiadores. La ràdio descrivia les primeres topades entre els regiments sublevats i els paisans armats a corre-cuita. Sembla que els soldats en eixir de la caserna ignoraven el que els caps militars els manarien: és a dir, tirar trets contra els qui sortissin al pas. Alguns, potser ho sospitaven, però la majoria creien anar a unes maniobres o una passejada militar. Pel camí, es topaven amb els milicians armats que els afrontaven. Els oficials els manaven que tiressin. Així començava la guerra civil a Barcelona. I molts soldats, en comprendre el que hom volia d'ells, llençaven l'arma i fugien a la desbandada.

La Guàrdia Civil de Barcelona romaní fidel al Govern de la República i defensava coratjosament els edificis oficials encomanats a la seva guàrdia.

La ràdio ens deia també que els militars sublevats intentaven assaltar la Comissaria d'Ordre Públic, la Telefònica, el Palau de Governació...

* Hem respectat l'ortografia i la sintaxi emprats pels autors.